

Rudenīgs sveiciens no Stendes

Inga Jansone

APP Valsts Stendes graudaugu selekcijas institūts

2012. gads Stendes graudaugu selekcijas institūtā ir jubilejas gads. Ir pagājuši 90 gadi kopš Latvijas Zemkopības ministrija 1922. gadā devusi rīkojumu dibināt Valsts Stendes selekcijas staciju uz nacionalizētās Stendes muižas bāzes. Stacijas galvenie uzdevumi šajā laikā bija pētīt Latvijā audzētās un no ārvalstīm ievestās kultūraugu šķirnes un populācijas, pētīt un ieteikt zemniekiem labākos audzēšanas paņēmienus, kā arī nodrošināt labas kvalitātes sēklas materiālu Kurzemes novada zemnieku vajadzībām. Šie izvirzītie pamatuzdevumi ir saglabājušies līdz šim laikam. Institūtā tika organizēti dažādi pasākumi, lai atzīmētu svinīgo notikumu. Viens no redzamākajiem pasākumiem bija maija beigās organizētā plaši apmeklētā starptautiskā konference „Diversity in Plant Breeding and Agriculture: Strategies for Healthy Lifestyle”.

Bez starptautiskiem pasākumiem institūtā tika organizēti: (1) ikgadējais sēklkopības seminārs, (2) lauku dienas, kas šogad tika apvienotas ar (3) 24. Latvijas Agronomu biedrības kongresu. Institūta darbinieki aktīvi piedalījās dažādu pasākumu organizēšanā, popularizējot veselīgu graudaugu pārtiku dažādam interesentu lokam gan izstādēs, gan uzņemot viesus institūtā.

Št gada vasara ar laika apstākļiem nelutināja. Tomēr institūtā tika iegūtas labas graudu ražas, radot iespēju sagatavot augstas kvalitātes sēklu. Institūta laukos sagaidāma bagātīga kartupeļu raža.

Tiek turpināts selekcijas darbs ziemas un vasaras kviešiem, miežiem un auzām, kā arī veikta jau izveidoto šķirņu uzturošā selekcija un sēklas pavairošana. Kviešu un miežu selekcijai šogad tika piešķirts finansējums no Lauku atbalsta dienesta, kas bija būtisks atbalsts šī darba attīstībai. Jācer arī, ka nākamajā gadā finansējums tiks saglabāts. Labus rezultātus uzrāda AVS un SĪN pārbaudēm nodotās ziemas kviešu šķirnes: ‘Talsis’, ‘Edvins’ un miežu šķirne ‘Kornēlija’.

Zinātnieki Stendē turpina darbu Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) līdzfinansēto projektu izstrādē „Vietējas izcelsmes graudaugu sugu potenciāla izvērtēšana un šķirņu iegūšana izmantošanai īpašas diētiskās pārtikas produktu ieguvē”, un „Organiskas izcelsmes produktu izvilcumu un to ietekmes izpēte augkopībā”, kā arī tiek strādāts pie jaunu projektu pieteikumu rakstīšanas. Zinātnieki savus pētījumus prezentē vietējās un starptautiskās konferencēs.

Šogad plānojam sākt institūta laboratoriju un siltumnīcu viena korpusa rekonstrukciju ERAF līdzfinansētā projekta „Mūsdienīgas zinātnes materiāltehniskās bāzes pilnveide Lauksaimniecības resursu izmantošanas un pārtikas Valsts nozīmes pētniecības centra ietvaros”.

Tomēr jāatzīmē, ka lauksaimniecības zinātnes attīstībai šis gads nebija labvēlīgs. Nav skaidra tālākā attīstība, jo pie pašreizējā finansējuma grūti piesaisīt un noturēt jaunus zinātniekus. Ja jāapgūst tikai Eiropas Savienības fondi, rodas zināmi sarežģījumi ar projektu līdzfinansējumu, kā arī šo projektu administrēšana prasa lielus cilvēku resursus. Latvijas valsts pētījumus Lauksaimniecības zinātnē finansiāli praktiski neatbalsta.

Stendes zinātnieki arvien ir atvērti jaunām idejām un turpina aktīvi darboties visos iespējamajos virzienos.